

moderns, que saben tant" de la invocació de finals de 1904 a Santa Llúcia (Joseph CARNER, A Sta. Llúcia, "La Veu de Catalunya", 12-XII-1904), fins a poemes que suggereixen una doble lectura, com A la Mare de Déu dels Temps Moderns, publicat a "Montserrat" també el desembre de 1904. O algunes referències camuflades enmig dels articles d'"Oleguer Recó". Per exemple, en parlar de la llotja de Mallorca, quan associa a "*una escola novíssima*" determinats components estètics del Modernisme que rebutja: "*aquesta barreja de quietisme y d'iluminisme que creu que lo hermós és lo que està a mitg fer, que dóna preponderància a l'etzar sobre l'home y a la vaguetat sobre la perfecció*" ("Oleguer RECÓ", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. La llotja de Mallorca, "La Veu de Catalunya", 22-VII-1905). Vid. també "Oleguer RECÓ", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. Fa "Oro", "La Veu de Catalunya", (19-VII-1905).

- 14- Carta de 13 de febrer de 1905. Hi ha altres qualificacions semblants a "Leandre MONTAGUT" [Octavi PELL I CUFFÍ], Des de la Ciutat. "Els fruits saborosos". Poesias de micer Joseph Carner, "Revista Olotina", núm.30 (1-IV-1906), ps.484-487; o a E. MOLINÉ Y BRASÉS, Lo volum dels Jochs Florals d'enguany, "La Renaixensa" (8-VIII-1903).
- 15- Emilio VALLÉS, Sección bibliográfica. "Llibre dels poetas", "La Hormiga de Oro", XXI, núm.35 (27-VIII-1904). Dos anys abans que Eugeni d'Ors es valgui d'aquests recursos, Vallés ja planteja una oposició bazada en criteris generacionals, els quals amb les partides de naixement als dits són falsos, però esdevenen utilíssims a l'hora d'adjudicar-se els honors de la primícia.

16- Durant aquests anys, la relació entre Gaudí i Carner és amistosa (una de les seves narracions de 1905 es titula Sa cadireta de Madó Tonina. Fet esdevingut a la Ciutat de Mallorca. El me contà don Toni Gaudí). En bona mesura perquè l'arquitecte està molt introduït en els ambients catòlics en els quals el poeta es mou en la seva joventut. D'aquí que esdevingui una mena de mite per als membres del Cercle Artístic de Sant Lluç (vid. Eugenio d'ORS, El Círculo de San Lucas, "La Vanguardia Española", 21-I-1954, p.5; o Alexandre GALÍ, Història de les institucions..., op. cit., volum V, p.157-167); sigui membre actiu de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (malgrat que els redactors de "Montserrat" no sàpi-guen com justificar el seu Modernisme); i rebi els elogis de l'Acadèmia de Belles Arts de la Congregació Mariana. Carner també valora especialment el vessant confessional de la seva obra. Per això el defineix com a "*arquitecte religiós per antonomàssia*" (La joventut y el Teatre Municipal. Opinió d'en Carner, "La Veu de Catalunya", 16-XI-1907) i des de "Catalunya" se l'inclou en la "*maravellosa trinitat (...)* d'aqueixos homes eminents: en Torres y Bages, En Gaudí y en Ruyra" (Informació, "Catalunya", núm.25, gener 1904, p.117). Vid. també Joseph CARNER, Per a la Sagrada Família, "La Veu de Catalunya" (20-I-1906); "Oleguer RECÓ", [CARNER], La llotja de Mallorca, "La Veu de Catalunya" (22-VII-1905); Joseph CARNER, El nostre naixement, "La Veu de Catalunya" (31-XII-1907); i Actualitats, "Catalunya", núm.37 (15-I-1905), p.52). El poema En Gaudí de Primer llibre de sonets és l'exemple més simptomàtic de la imatge que Carner dona de l'arquitecte. Se'l presenta com a

síntesi perfecta de cristianisme (vs.13-14) i modernitat (v.8), enmig d'una ambientació mediterrània a la qual ajuda el to classicitzant de la composició:

*"Oh el sol, y com li posa la cara falaguera!
com penetra en sos ulls la delícia del blau!
sos llabis són afables, y per la barba suau
ell té l'argent finíssim y august de l'olivera.
Del goig de tan crear sa veu és riolera.
Demunt d'una boyrada qui palideix y cau
ell ha evocat la joya de la claror primera
y ha alsat la pols daurada qu'en tota cosa jau.
és un cim, dominant les estèrils planures,
hont ja arriba la llum de les glòries futures;
ell és una magnífica senyal de promissió.
Y son bras, per demunt de les gents catalanes
enlayra inmensament les portes sobiranes
de la Vida, la Mort y la Ressurrecció."*

Tot això a part, és clar, de les típiques bromes reservades als amics i que l'arquitecte també ha de suportar, anys més tard, en la famosa Auca d'una resposta del senyor Gaudí d'Auques i ventalls.

- 17- L'escomesa més contundent és a La llei de l'art, de 1905 (TORRAS, Obres completes, op. cit., volum XV, ps.167-168):

"Un dels profetes majors de l'anarquisme artístic, germà bessó de l'anarquisme social, Nietzsche, portat d'un furor destructiu, com aquells herois o gegants qui volien escalar el cel de la mitologia, ell, Nietzsche, furios, va estimbant-se fins a caure en real i verdadera bogeria. (...)

Al qui no reconeix cap llei, sense certificat de metge se'l pot declarar boig. La llei és necessària en tots els ordres; cada cosa, cada ser, tot lo que existeix, té una llei, que és l'entranya, l'essència de la cosa, la seva raó d'ésser, destruïda la qual sobrevé l'anihilació. Per això Nietzsche no es podia desfer de la llei, i morta i tot, la portava a sobre i encara més pesant, perquè lo mort pesa més que lo viu."

- 18- Francis JAMMES, M'han dit..., "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), p.67.

- 19- Hi ha altres cops en què n'utilitza el to amb finalitat paròdica. Vid. Actualitats, "Catalunya", núm.3 (15-II-1903), p.136. Bromes a part, és cert també que en la coberta del número cinc anuncien als lectors que tenen en cartera De l'ànima dels escriptors y els artistes de Nietzsche, text que no arriba a publicar-se.
- 20- Actualitats, "Catalunya", núm.44 (30-IV-1905), p.58. Des de "Joventut" de seguida se'n dóna la rèplica i s'aprofita per tirar més llenya al foc en la campanya orquestrada contra la revista rival (Noves, "Joventut", núm.274, 11-V-1905, p.311):

"La revista «Catalunya», en son darrer número, copia un troç d'article publicat en «El Correo Catalán» per un tal Baranera, en el que s'ataca furiosament el gran Carducci pel sol fet d'ésser eminentment anticristià y per haver infiltrat en l'obra de gran part dels joves literats italians l'esperit pagà y revolucionari que tant molesta y esvera als erudits de sacristia y als literats de congregació.

No ns estranya que «El Correo Catalán» ataquí al gran poeta italià; lo que no hauríem pensat may és que ls de «Catalunya» reproduhissin la càndida reventada. Els feyem de més gust."

- 21- VIDAL, L'assaig..., op. cit., p.145. En altres moments trobem expressions semblants, no sense reticència (Plàcid VIDAL, El convencionalisme de la vida, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1972, p.239):

"Jo considero Josep Carner com un dels millors poetes que tenim i tindrem sempre, però prego a ell mateix que en la meua ferma admiració no vulgui que m'entusiasmi fins a l'extrem de pretendre proclamar-lo el millor líric d'entre tots els creats."

- 22- Informació, "Catalunya", núm.25 (gener 1904), p.115.

Plàcid Vidal se'n queixa en les seves memòries (VIDAL, L'assaig..., op. cit., p.172):

"Hi havia [la «Catalunya»] una secció de comentaris bibliogràfics en la qual els seus redactors, anònimament, cercaven tot motiu per dedicar-se a enlairar llurs amics i a tractar en sentit despectiu tothom qui influïa en la intel·lectualitat sense simpatitzar-hi o intervenir-hi ells. I ho feien tan arbitràriament que el sistema de la mà esquerra dels redactors de la revista «Catalunya» els féu cometre una atzagaiada que ara podem retreure com a xocant anècdota."

Puig i Ferrerter retreu la mateixa anècdota en una de les seves obres (Joan PUIG I FERRETER, Camins de França, Barcelona, Ed. Proa, 1976, 2ª ed., ps.213-214):

"La colla amb la qual jo m'havia ajuntat era l'antípoda de Josep Carner. Hi havia qui el negava rodonament. El seu Llibre dels poetes ens indignava. Ell ens devia compadir per ignars. Més tard li declaràvem la guerra -una guerra absolutament imaginària- per tal com havia escrit del llibre d'un amic nostre paraules molt semblants a les següents: «El poeta camperol, Antoni Isern, ens diu que té Esplets d'ànima jove en un llibre de cobertes vermelles com la capa d'un torero...». Tota la recensió era piadosament mofeta. Ara bé, l'Isern era el nostre Burns, i jo encara crec avui que en tenia la pasta. Carner se n'havia mofat i no li ho perdonàvem. Nosaltres la hi teníem jurada. Jo vaig conèixer Josep Carner un migdia d'hivern a la Rambla (...). Al cap de quatre paraules vàrem topat amb una certa violència a propòsit d'un escriptor que ell trobava dolent i que jo admirava. Ara comprenc que ell tenia raó. La conversa durà poca estona i fou tivant mentre estiguérem junts. Jo em vaig acomiadar amb un aire de perdonavides, ell somrient, tal vegada menyspreador... Jo no sospitava -ni cap de nosaltres- la seva prodigiosa ascensió, que no s'ha aturat més. Ell i jo passàrem deu anys sense parlar-nos. El dia que ens tornàrem a encarar fou com una abraçada que el temps no

fa sinó estrènyer."

- 23- "Biblioteca Clàssica Catalana", núm.8 (8-VII-1906). Plàcid Vidal és qui li atribueix la nota (VIDAL, L'assaig..., op. cit., p.226). Sobre la confluència a "Biblioteca Clàssica Catalana" vid. infra. ps.725-729.
- 24- Concretament Lo català, és idioma o dialecte? (vid. Llibres, "Catalunya", núm.4, 28-II-1903, p.192).
- 25- [Jaume] B[O]FILL, Llibres, "Catalunya", núm.21 (15-XI-1903), p.432.
- 26- Actualitats, "Catalunya", núm.39 (15-II-1905), p.57.
- 27- Informació, "Catalunya", núm.27 (març 1904), ps.131-132. En les seves memòries Vidal assegura que el llibre rep un tracte millor que no pas el d'Isern gràcies a la intercessió de Josep Mestre i Puig, amic personal de Carner (VIDAL, L'assaig..., op. cit., p.177).
- 28- Informació, "Catalunya", núm.39 (15-II-1905), p.64. la ressenya de La dama alegre és més convencional (vid. Informació, "Catalunya", núm.35-36, novembre-desembre 1904, p.134).
- 29- Hi comenta Monòlechs. Es limita a dir que decau respecte als llibres anteriors ("PLAUTUS", [CARNER], A l'aguayt..., art. cit., núm.23, novembre 1901, p.180).
- 30- Actualitats, "Catalunya", núm.7 (15-IV-1903), p.329. El comentari a La rosella és a Informació, "Catalunya", núm.27 (març 1904), p.131.
- 31- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), p.146. La contrarèplica no es fa esperar i al cap de poques setmanes apareix a "Joventut" una nota anònima amb el mateix to corrosiu ("Joventut", núm.228, 23-VI-1904, p.404):

"Feya dias que no.ns trovàvam bé; sentíam basqueig, dolor reumàtich, ens fèyan mal els ulls de poll y patíam estranys somnis. Somniàvam qu.éram condempnats a llegir perpètuament articles d'en Teodoro Baró, dramas d'en Pitarra y plàticas del Maleta Indulgencias... Somnis horribles!

Y heus aquí que el velo se rasga, y apareix en tota sa horrible nuesa la causa dels nostres mals. Era un solt, ab el que son autor (que no pot ésser altre que.l colossal niffo Carner), las emprèn des de la revista «Catalunya» contra.l poeta Apeles Mestres y contra «Joventut» fent-se un.olla (perdonin el vulgarisme) y dihent aquellas cosas tan estranyas que sols una cerebració com la de l'assessi d'en Maeterlinck pot inventar.

Cregui'ns Josepet: deixi's de romansos y no.s fiqui a fer l'home, que l'hora de fer-lo encara no li és arribada. Deixi-la estar a «Joventut», que ja li ha cantat las veritats algunas vegadas y las hi tornarà a cantar sempre que convingui; y per l'Apeles Mestres no s'amohini, que vostè encara ha de menjar molts plats de monjetas tendras si ens vol deixar una obra com la de l'autor dels Poemas d'amor, las Baladas y altras.

Cregui'm, Josepet: vostè degenera. Ens agradava més avans, quan confonia Skil ab Sòfocles y matava (que Déu li perdó) a Maeterlinck, inventant-li cosins de passada. Malhaurat! Com ha perdut! Ara.s torna xerrayrot, diu mal de tothom ab termes que ni Barrabàs l'entendria, y.s dedica al chiste trist, ab gracejo filosòfich y estirabots de criatura rebeca y endimoniada.

Torni a fer versos, y fassi'ls ab la còmica gravetat que tant li escau; torni a confondre las Illas Britànicas y a exhibir-se a l'Ateneu, y no.ns fassi enfadar més, ni de passada disgusti al nostre comú amich senyor Vallès y Roderich, perquè és capàs de retirar el premi que ha ofert per a.ls Jochs Florals de Moyà (de quals Jochs n'és vostè, com vostè mateix diu, alt y expert mantenedor), y allavors no podrà copsar-lo n'Arthur Masriera (a) Panillo, a qui de dret li pertoca.

Ja veu si en podria fer de mal!"

32- CARNER, De l'acció..., art. cit., p.203.

- 33- Noves, "Joventut", núm.263 (23-II-1905), p.134. Sobre la controvèrsia permanent entre Carner i "Joventut" vid. infra. ps.539-540, 570-571 o capítol 4, notes 135,136,137. I vid. supra., ps.31, 165, 233-234, 332 o capítol 3, notes 193, 255, 411.
- 34- Els mateixos redactors remarquen el canvi d'actitud envers Carner en fer memòria d'aquells temps ja passats "*en què en Vilaregut lo meteix fuhetejava als usurpadors de nostra bandera, que feya brometa ab les literàries gestes d'en Patufet-Carner*" (Som-hi, "Joventut", núm.348, 11-X-1906, p.641).
- 35- Prempsa, "Catalunya", núm.24 (30-XII-1903), ps.584-585. L'article sobre Vallès i Ribot és a Prempsa, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), ps.231-232. Ja en el primer número es reproduïx l'índex de l'especial de cap d'any del setmanari.
- 36- A un altre nivell, també Richard Wagner. Vid. infra. ps.752-754.
- 37- J.M.TALLIEN, Dramàtica. Teatre Romea, "Catalunya", núm.24 (30-XII-1903), p.582.
- 38- "PLAUTUS", [CARNER], A l'aguayt..., art. cit., núm.23 (novembre 1901), p.179.
- 39- Llibres, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), p.239 i ibid., núm.3 (15-II-1903), p.144.
- 40- J.M.TALLIEN, art. cit., p.582. Des d'una argumentació semblant Carner havia criticat a "Montserrat" les peces de Rusiñol més properes a l'òrbita regeneracionista. D'aquí que la seva impressió de Llibertat acabí amb un "*tot plegat passablement estúpid*" ("PLAUTUS", [CARNER], A l'aguayt..., art. cit., núm.23, (novembre 1901, p.179).
- 41- Jordi FRANCH, Música, dins Actualitats, "Catalunya", núm.38 (30-I-1905), p.63. Coses semblants es diuen a

propòsit de l'estrena de La lletja. La ressenya s'acaba amb un "*jo crech que tothom hauria de protestar del nou drama en nom de l'art y la bellesa*" (Enric PAZ, Teatre, dins Actualitats, "Catalunya", núm.42, 30-III-1905, p.61). Ocells de fanch, d'altra banda, és qualificat de "*literatura de penya*" que "*vol fer riure y no hi arriba*" (*ibid.*, núm.44, 30-IV-1905, p.64).

- 42- Llibres, "Catalunya", núm.3 (15-II-1903), ps.143-144.
- 43- Lluís VIA, Revista de revistes, "Joventut", núm.156 (5-II-1903), p.102. Segons J.F. Ràfols "*«Catalunya» adopta amb la seva literatura l'esperit del «Círcol Artístic de Sant Lluc»*" (RAFOLS, Modernisme i modernistes, *op. cit.*, p.273). També Osvald Cardona, en referir-se a les publicacions dirigides per Carner, diu que "*de 1903 a 1905 en dirigeix una, «Catalunya», on sap acollir, conciliant-los amb el seu esforç personal, l'esperit cristià del Cercle de Sant Lluc i els corrents de renovació que arribaven de totes bandes*" (CARDONA, El temps de Josep Carner, *op. cit.*, p.29).
- 44- *Vid.* Fortià SOLÀ, El consiliari del Círcol de Sant Lluc, dins TORRAS, Obres completes, *op. cit.*, volum II, ps.47-70. Sobre el seu paper com a ideòleg del centre *vid.* CASTELLANOS, Raimon Casellas i el Cercle Artístic de Sant Lluc, dins Raimon Casellas..., *op. cit.*, volum I, ps.173-218.
- 45- Crònica d'art, "Montserrat", núm.33 (desembre 1902), ps.165-166. *Vid.* també Crònica, "Montserrat", núm.14 (febrer 1901), p.37.
- 46- Ell és l'únic que escriu articles sobre el tema (els de "Vida", per exemple) o que intervé a l'Acadèmia de Belles Arts de la Congregació. Sobre Rafael Masó i el

Cercle Artístic de Sant Lluc vid. OLLER, La poesia de Rafael Masó, op. cit., p.17 i COMADIRA, El Noucentisme a Girona: Rafael Masó, art. cit., p.116).

47- Informació, "Catalunya", núm.25 (gener 1905), p.115.

48- Ja ho havia manifestat així Sebastià J. Carner, a les pàgines de "La Hormiga de Oro" (S. J. CARNER, ¿Qué es el Modernismo?, art. cit.). També ho és per a revistes d'influència carneriana com "Vida" (vid. J. BERGA Y BOADA, Sobre el Modernisme en l'art, art. cit.) o "Montserrat" (vid. Crònica d'art, "Montserrat", núm. 25, gener 1902, p.14, o la reproducció en el número 43 del seu Tornant del tros). L'Acadèmia de Belles Arts de la Congregació Mariana esmenta Llimona com a pintor exemplar en la sessió de Dionís Baixeras de 13 de gener de 1904 sobre Evolución del movimiento artístico contemporáneo.

49- Especialment des d'"Empori", on Carner ofereix a Llimona el càrrec de director artístic, i des de la "Catalunya" de 1913, en què el pintor publica per encàrrec de Carner un dels seus textos teòrics més importants (Joan LLIMONA, Orientacions, núm.281, 1-III-1913, ps.104-105; núm.283, 15-III-1913, ps.137-138; núm.285, 29-III-1913, ps.163-164). La tercera part de l'article va encapçalada d'una nota de l'autor que denota perfectament les pressions del director (ibid., p.163):

"Jo pensava, en benefici dels lectors de «Catalunya», suspendre aqueixes senzilles Orientacions, puix ja van prenent un aire forçosament tècnic i naturalment àrid, de poc interès pels qui no sien professionals; però l'amic Carner s'és obstinat que seguís. Traspasso a ell tota la responsabilitat, amb el perdó dels lectors per endavant."

Uns anys abans Carner i Masó participen en el banquet d'homenatge al pintor organitzat per la Lliga Regionalista (vid. "La Catalunya", núm.165, 3-XII-1910, p.770).

- 50- Manuel de MONTOLIU, El "humour" català, "El Poble Català", núm.132 (25-VI-1906), p.3. Més tard l'article es reedita, ampliat, a Manuel de MONTOLIU, Estudis de literatura catalana, Barcelona, Societat Catalana d'Edicions, 1912, ps.41-54. És la mateixa argumentació de MONTOLIU, L'etapa juvenívola..., art. cit. Albert Manent, basant-se força en les opinions de Montoliu, també ressegueix les empremtes parnasianes dels llibres inicials i en especial de Primer llibre de sonets (MANENT, Josep Carner..., op. cit., ps.59-62).
- 51- "Oleguer RECÓ", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. De re poètica, "La Veu de Catalunya" (14-X-1905).
- 52- Ibid. L'article no és cap dels que Núria Nardi i Iolanda Pelegrí han seleccionat en el volum antològic de textos teòrics de Carner titulat El reialme de la poesia, Barcelona, Edicions 62, 1986. Ni tan sols no és inclòs en l'apèndix Bibliografia d'escrits sobre literatura i llengua no publicats en aquest volum (ps.282-286).
- 53- Segons Marfany, Ruyra seria "el primer parnassià del país" (MARFANY, Aspectes del Modernisme, op. cit., p.85). Segons Castellanos, en canvi, no incorpora temes ni tractaments parnasians fins que no conrea el sonet a partir de 1905 (CASTELLANOS, Catolicisme i decadentisme..., art. cit., p.228). El fet cert és que Carner ja coneix els sonets de Ruyra a començaments de 1904, tal i com afirma ell mateix en una de les sessions del mes de març de l'Acadèmia Catalanis-

ta de la Congregació Mariana, i en reproduïx quatre a "Catalunya", núm.33-34 (setembre-octubre 1904), ps.168-171.

- 54- Jaume BOFILL, En Costa i Llobera. Idees per a un discurs, "Mitjorn", núm.4 (abril 1906), ps.100-106. Costa ja havia expressat opinions quasi idèntiques dos anys abans a La forma poètica, la seva conferència de 1904 a l'Ateneu.
- 55- "GUERAU DE LIOST", [BOFILL], Notes preliminars a "La muntanya d'ametistes", "Empori", II, núm.16 (desembre 1908), ps.103-109. Sobre la influència d'Heredia en Bofill, i en general en la poesia noucentista, vid., tot i possibles objeccions, Enric BOU, La poesia noucentista: una renovació temàtica, dins Actes del quart col.loqui d'estudis catalans a Nord-Amèrica, Montserrat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, ps.233-244.
- 56- Per exemple, Estàtua, inclòs a Actualitats, "Catalunya", núm.41 (15-III-1905), ps.59-60. El fet de reservar-li la secció d'actualitats és una forma indirecta de donar-li més relleu. Sobretot si pensem que el poema en qüestió no és pas una novetat ja que, com a mínim, havia estat publicat el 4 de maig de 1902 a "La Renaixensa".
- 57- La dignitat literària. Conferència donada per en Josep Carner..., art. cit.; Jaume BOFILL Y MATAS, Els fruyts saborosos, "La Veu de Catalunya" (23-II-1906).
- 58- Coppée és un dels autors traduïts a "Vida" (concretament el seu poema Rural, núm.23, 31-XII-1902, p.373) i segurament qui es prodiga més, com a narrador, a les pàgines de "La Veu de Catalunya" durant els anys en qüestió.
- 59- Especialment, durant 1905, dels que giren a l'entorn

d'"El Poble Català". Els mateixos redactors del setmanari en fan broma. Vid. "NEMO", Tot passant: el plet dels jocs, "El Poble Català", núm.25 (29-IV-1905).

60- A Segon llibre de sonets encara hi ha restes d'aquesta utilització del registre amb inclusió de petits elements distanciadors. És el cas d'Arès, força fidel al tòpic, i de Tarragona un dematí de vent, en què el vers final trenca l'ambientació de l'escena.

61- Joseph CARNER, Orientacions. Els simbolistes, "La Veu de Catalunya" (7-I-1907). Totes les citacions són de l'article. Els crítics i estudiosos també cerquen paral·lelismes. La primera reflexió lúcida torna a provenir de Manuel de Montoliu, que relaciona la poesia del primer Carner amb l'escola simbolista i veu en ell el primer intent seriós d'aclimatament a Catalunya de les seves teories (MONTOLIU, L'etapa juvenívola..., art. cit., amb una primera redacció ja de 1906 a "El Poble Català"). D'aquí deriven pràcticament totes les opinions. Per a Bofill i Ferro, per exemple, "*el simbolisme va arribar entre nosaltres amb Carner, que en realitat era un eclèctic i estava una mica per damunt de les lluites d'escola*" (Jaume BOFILL I FERRO, Poetes catalans moderns, Barcelona, Ed. Columna, 1986, p.76). O Nicolau d'Olwer, que en les seves memòries reconeix que "*la musa jovençana de Josep Carner combregava en el simbolisme*" (Lluís NICOLAU D'OLWER, Caliu. Records de mestres i amics, Barcelona, Ed. Selecta, 1973, 2ª ed., p.47). També en aquest cas, Albert Manent és qui s'encarrega de delimitar millor les influències en l'anàlisi de textos concrets, especialment de Primer llibre de sonets (MANENT, Josep Carner..., op. cit., ps.59-62).

- 62- De Maeterlinck vid. Cansó, "Catalunya", núm.15 (15-VIII-1903), p.103; i Quinze cançons, "Catalunya", núm.30 (juny 1904), ps.21-36. De Verhaeren vid. la traducció de és necessària l'educació artística del públich? (Papers emesos en una enquesta) ("Catalunya", núm.6, 31-III-1903, ps. 255-257), en què es fa una apologia de la figura de l'artista com a guia de la societat i que s'acompanya amb una nota de la redacció en què s'avisa que "seguiran altres papers de l'eminent autor de La ville tentaculaire" (p.257), cosa que després no s'acompleix. D'altra banda, és un dels escriptors que Bofill destaca en les seves Notes preliminars a "La muntanya d'ametistes" (art. cit.) i que el 1962 a Hommage a Maurice Maeterlinck (art. cit.) Carner reconeix haver llegit de jove.
- 63- Ramon FONT Y PRESAS, Hafis, "Catalunya", núm.2 (30-I-1903), ps. 68-71 i la traducció de poemes seus en el mateix número (ps.71-74). De Riquer, vid. especialment els tres poemes de "Catalunya", núm.3 (15-II-1903), ps.107-109. De les moltes coses d'Alomar que es publiquen, la que s'acosta més al model escolar és Floralia, "Catalunya", núm.40 (28-II-1905), ps.24-33.
- 64- O, significativament, la reedició de La cambra blanca de Josep Yxart ("Biblioteca Clàssica Catalana" núm.2, 27-V-1906), indicadora de la lectura que es fa d'un text com aquest i de la voluntat de connexió entre modernitat i tradició. També cal tenir en compte la divulgació de la teoria simbolista duta a terme per Rafael Gay, amic de Carner, des de "Vida". Concretament a De literatura catalana. A mon amic Francisco Viver, article en què se'n destaquen els trets definidors del simbolisme com a característics d'una poètica moderna que a Catalunya es conrea amb moltes

insuficiències ("Vida", núm.31, 30-IV-1903, ps.98-101).

- 65- CARNER, Orientacions..., art. cit. Sobre les idees de Torras i Bages vid. supra., p.105. A les pàgines de "Catalunya", a més, es reproduïx la pastoral del bisbe que entra més directament en la qüestió (La única Eficàcia. Contra la pseudo-mística literària, dins Informació, "Catalunya", núm.26, febrer 1904, ps.145-165). Un exemple més de la cristianització del tema és l'estudi de Sant Dionís -un dels models de Torras- sobre el foc com a símbol que publica "Catalunya" (SAN DIONÍS AEROPAGITA, El symbol del foch, "Catalunya", núm.38, 30-I-1905, ps.23-24).
- 66- J.F. Rafols veu influència de Baudelaire en poemes com aquest de Primer llibre... (RAFOLS, Modernisme i modernistes..., op. cit., p.281). El mateix Carner reconeix l'admiració que en sent (vid. entrevista amb Garcés, art. cit., p.143) i anys més tard, a Nobleza del soneto, reflexiona sobre el paper del poeta francès en el triomf de l'estrofa (vid. MANENT, ed., Prosa d'exili, op. cit., ps.143-162). A Segon llibre de sonets tornen a aparèixer poemes semblants (A una crudel bellesa, per exemple), però en general el tema ja insinua una altra lectura. És el cas de Belleza bruna on la reflexió amorosa condueix a una altra purament estètica en què queda clar que la passió diabòlica és aliena a la poesia:

*"Un vent de foch qui porta centelles inhumanes
ha saquejat per sempre mon esperit obert;
sota el xeloch qui arriba de platges africanes
sedejo com l'arena brillanta del desert. (...)*

*Al menys tota abrusada no permeteu que sia
la fresca fontanella subtil de poesia,
qu. una palmera abruga dels esplendós mortals."*

(vs.1-4, 9-11)

O El vi fatal, en què l'alcohol té els mateixos efectes que a Les flors del mal, però que, diferentment, "estranyament inspira" (v.7), per la qual cosa tampoc no és vàlid per a la creació. Baudelaire, doncs, interessa més per motius tècnics i formals (el sonet, sobretot) que no pas temàtics. Semblantment al que succeeix amb Carducci.

- 67- Sobre les idees del bisbe vid. el seu assaig L'art i el pessimisme modern, dins TORRAS I BAGES, Obres completes, op. cit., volum XV, ps.319-320.
- 68- Més endavant, quan planteja el tema des d'una perspectiva social, el rebuig és total (Joseph CARNER, Costejant l'hemofília, "La Veu de Catalunya", 6-V-1909):

"Jo no sé lo que opinen d'aquells paisatges de vano o de comèdia de màgia, ahont de soques ne penjen garlandes de matisos acaramel.lats y noyes vagues se fan un petó sota una llum artificial y argentada; y a mi tot allò.m fa fàstich, y estich convensut -me n'és garantia una enèrgica intuïció que vibra a dintre meu- de que el pla de veritable regeneració del Món no.s dibuxarà may ab clara d'ou debatuda sobre una plata de crema."

L'evolució és comparable a la d'Eugeni d'Ors, el qual amb anterioritat a 1906 exerceix sovint com a decadentista -no li cal sotmetre's a cap tipus de justificació ideològica-, però que a partir de l'ingrés a "La Veu de Catalunya" abandona la filosofia que pugui haver-hi darrera per quedar-se en la simple imitació d'uns tòpics externs que cada vegada cedeixen més terreny al classicisme regnant. El 1903 a "Catalunya" li publiquen alguns d'aquests textos marcadament decadentistes (els Cants de la inquietut, vid. supra., capítol III, nota 118), però els redactors no s'estalvien de burlar-se'n i de parodiar-ne el contingut

(Actualitats, "Catalunya", núm.20, 30-X-1903, p.377. Vid. supra., capítol III, nota 120).

- 69- Fèlix Escalas, per exemple, col.laborador habitual de "Catalunya", hi publica el 1904 un article sobre aquest mateix tema en el qual contraposa "el cel puríssim de Grècia" i el "sol immortal de la Provença" als "estats morbosos" de la literatura decadent francesa (Fèlix ESCALAS, Depravacions, "La Veu de Catalunya", 6-V-1904).
- 70- vid. Mario PRAZ, La carne, la muerte y el diablo en la literatura romántica, trad. de Jorge Cruz, Venezuela, Monte Ávila ed., 1969, p.73.
- 71- Carles de FORTUNY, Primaveral, "Catalunya", núm.46 (30-V-1905), ps.28-30. Alguns dels poemes d'Alexandre de Riquer que se seleccionen també susciten una lectura semblant. O altres narracions, com la de Fèlix ESCALAS, El pastor, "Catalunya", núm.4 (28-II-1903), ps. 170-171. És el cas també de La copa romàntica (meditació per al darrer dia de l'any), del propi Carner, publicat el 1904 a "La Veu de Catalunya". Només hi ha un text excepcional que supera aquests condicionaments. Concretament, una narració d'Oriol Martorell en què apareixen alguns dels excessos que Torras i Bages censura: barreja d'elements eròtics i sagrats, identificació noia-fada o poeta que ocupa el lloc de Déu (Oriol MARTORELL, Balades d'amor, "Catalunya", núm.28, abril 1904, ps.27-31).
- 72- Informació, "Catalunya", núm.28 (abril 1904), p.145. La citació remet, amb ironia subjacent, als Cants de la inquietut d'Eugeni d'Ors.
- 73- Per causes semblants, tampoc no s'ha de sobrevalorar la influència pre-rafaelita en la poesia dels primers temps de Jaume Bofill i Mates, tot i que quedi més a

flor de pell que no pas en la de l'amic. Maria Angela Cerdà es limita a descriure'n alguns elements, però sense situar-los en el context complet de la poesia primerenca de l'autor (CERDÀ, Els pre-rafaelites a Catalunya, Barcelona, Ed. Curial, 1981, ps.407-416). Enric Bou, en canvi, ressegueix els mateixos temes, els analitza una mica més i en fixa les limitacions. Així mateix, valora convenientment les opinions de Bofill i Ferro sobre el coneixement que Bofill i Mates podia tenir de Ruskin en aquests primers temps (BOU, La poesia de Guerau de Liost..., op. cit., ps.29-37).

74- Vid. infra., ps.590-593.

75- Se'n publiquen fragments (Cinch sonets de "La vida nova" de Dant Alighieri, "Catalunya", núm.10, 30-V-1903, ps.458-466) i es reproduïx el discurs llegit pel traductor a la Federació Escolar Catalana (Manel de MONTOLIU, "La vida nova" de Dant, "Catalunya", núm.8, 30-IV-1903, ps.363-366; núm.10, 30-V-1903, ps.451-458). En aparèixer el volum hi ha també una ressenya, força convencional (Llibres, "Catalunya", núm.16, 30-VIII-1903, p.192). Montoliu reconeix en les memòries que la seva passió per Dant és influència d'Alexandre de Riquer i, per tant, s'entronca amb la font pre-rafaelita (MONTOLIU, Memorias de infancia y adolescencia, op. cit., p.207). El mateix Carner, d'altra banda, arriba a traduir diversos sonets de La vita nuova (vid. Maria Angela CERDÀ I SURROCA, Els pre-rafaelites..., op. cit., p.232).

76- A propòsit de Llibre d'amor de Manuel de Montoliu (CARNER, Literatura patricia, art. cit., p.2). Deu anys més tard, en la represa de "Catalunya" el 1913, Dant continua essent model de dignitat literària,

però sobretot per haver estat capaç de transformar un dialecte insegur en altíssima llengua literària (La dignitat literària. Conferència donada per en Josep Carner..., art. cit., p.296).

- 77- Llibres, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), p.240. A propòsit de la traducció de Cebrià de Montoliu de Natura. El tipus d'expressions delaten que l'autor anònim de la ressenya és Carner. Sobre Ruskin i les llacunes de Torras i Bages en la seva valoració dels pre-rafaelites vid. supra., capítol 1, nota 121; i capítol 3, nota 133.
- 78- Informació, "Catalunya", núm.30 (juny 1904), ps.109-110. Com en el cas de Riquer, els elogis a Viura s'han d'entendre en el marc de la seva amistat amb Carner. No arriba a col.laborar a "Catalunya", però sí en altres plataformes carnerianes: a "Vida" -cosa que el fa protagonista d'una de les polèmiques amb "L'Enderroch"-, a "Montserrat", a "Il·lustració Catalana" i a "Biblioteca Clàssica Catalana". Coincideixen també a "Art Jove", a "La Veu de Catalunya", des de 1905, i el 1906 als Espectacles-Audicions Graner. Anteriorment a "Auba" i en tots els setmanaris verdaguerians. Tot plegat, una afinitat que culmina en els anys de Kal.ligueneia, tertúlia a la qual s'integren tan Viura com la gent del grup i que té com a conseqüència la seva participació en les dedicatòries que encapçalen el Segon llibre de sonets amb el poema A Josep Carner. Anys després encara és focus d'alguna de les típiques bromes afectuoses reservades a gent propera al grup carnerià. Així es dedueix de la carta d'Emili Vallès a Jaume Bofill de 23 de juliol de 1911.
- 79- Durant 1906 Carner juga la carta Viura en diversos

dels certàmens locals que controla. Concretament a Capellades, a Olot i a Berga, llocs on coincideixen Carner en el jurat i Viura entre els guanyadors.

80- Joseph CARNER, En Xavier Viura, "La Veu de Catalunya" (7-V-1906). Les citacions posteriors remeten a aquest mateix text. Mariàngela Cerdà i Surroca en reproduïx algun fragment a La desclosa poètica de Xavier Viura, dins Miscel·lània Joan Gili, Montserrat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988, ps.179-198. J. F. Rafols, que no deu tenir present aquest article, presenta Viura com a poeta rival de Carner (RAFOLS, Modernisme..., op. cit., p.176). Per a Esclasans, en canvi, "venia a completar la tendència iniciada per En Carner i En Bofill". I ho diu precisament a propòsit de l'Elegia amb què s'emporta la flor natural de 1906 (ESCLASANS, La meua vida, 1895-1920, op. cit., p.82). En la conferència de Carner de març de 1908 sobre Evolució de la poesia catalana i actualitat dels poetes, Viura forma part de la llista de joves autors modèlics (Una conferència de Joseph Carner, "La Veu de Catalunya", 2-III-1908). En desapareix en canvi quan, poc temps després a De l'acció dels poetes a Catalunya (art. cit.) adopta un criteri més restrictiu.

81- GARCÉS, Conversa..., art. cit., p.143.

82- Ja en la conferència de novembre de 1904 a la Congregació Mariana sobre Necessitat de l'estudi dels clàssics entre ls joves literats catalans, però sobretot a Joseph CARNER, Orientacions. La composició de la Iliada, "La Veu de Catalunya" (22-II-1907), article en què, mitjançant la contraposició, s'associa la modernitat al classicisme en detriment del romanticisme.

- 83- CARNER, Orientacions. Els simbolistes, art. cit.
- 84- [LÓPEZ-PICÓ], Información. Revista catalana, "La Catalunya", art. cit.
- 85- En els seus discursos sobre estètica Torras i Bages parla sovint de l'"Art tradicional i etern nascut a Grècia i purificat i fecundat pel Cristianisme" (TORRAS, Del verb artístic, dins Obres completes, op. cit., volum XV, p.135). Fins i tot arriba a la conclusió que els clàssics eren gent de "bona fe", que creien en Déu però no sabien com explicar-se'l (De l'infinit i del límit en l'art, ibid., p.75). Quan el 1917 Bofill i Mates glossa la figura del bisbe, no s'està d'associar-lo a un mediterranisme modèlic (BOFILL, La personalitat del doctor Torras i Bages, art. cit.). Bofill havia estat, precisament, el primer dels components del grup a teoritzar sobre classicisme i cristianisme a La religión es el fundamento del arte, la conferència de finals de 1896 i començaments de 1897 a la Congregació Mariana. El 1905 les idees són repeses per Alzina i Melis en la seva dissertació sobre Costa i Llobera a l'Acadèmia Catalana. Només Carner, quan hi parla Del geni grec el 6 de febrer de 1907, s'atreveix a afirmar que l'equilibri clàssic és l'única cosa que el podria fer dubtar una mica de les seves conviccions religioses, per la qual cosa rep l'escàndol pertinent per part del pare Casanovas. Amb posterioritat, reforça en diversos instants la idea de l'associació entre mediterranisme i catolicisme. Per exemple en la conferència De nostre optimisme catòlic ressenyada a "La Veu de Catalunya" (25-V-1911).
- 86- Sobre aquest canvi d'estratègia i les corresponents matisacions al concepte de classicisme vid. supra.

ps.681-684.

- 87- A més de traduccions de Roderich, li publiquen Enterro, un sonet decadentista ("Catalunya", núm.1, 15-I-1903, p.27) i més endavant Los llits payrals, bon exemple de la síntesi indicada i del ruralisme de fons ("Catalunya", núm.10, 30-V-1903, p.462). Els elogis, amb el to burleta propi de la secció, són a Actualitats, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), p.226. Osvald Cardona n'esmenta la participació a la revista i la justifica en la devoció de Carner per la seva obra (CARDONA, El temps..., op. cit., p.31).
- 88- CARNER, De l'acció dels poetes a Catalunya, art. cit., p.204.
- 89- Zanné és un dels millors comentaristes del Carner dels primers temps, especialment en les seves apreciacions sobre els poemes guardonats en els Jocs Florals de Barcelona i en les ressenyes de Llibre dels poetes i Els fruits saborosos. Les mínimes friccions provenen del fet que la principal plataforma de Zanné sigui "Joventut" (vid. Informació, "Catalunya", núm.28, abril 1904, p.146). Vid. també MARENT, Jeroni Zanné i Josep Carner, dins Josep Carner..., op. cit., ps.56-59).
- 90- Joseph CARNER, Scient bellesa, "La Veu de Catalunya" (27-XII-1906). Són els mateixos arguments esgrimits el 1908 a De l'acció dels poetes a Catalunya per tal de situar Zanné entre els principals poetes contemporanis (art. cit., p.205).
- 91- L'obra coetània de Bofill i de Masó està repleta de poemes semblants. Del primer, per mostra, A la masia o, encara més, El veïnat, integrats a La muntanya d'ametistes. Del segon, Cansó del vianant, de 1906.
- 92- Llorenç Riber resumeix força bé -potser sense ser-ne